



MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Jozef Dvonč, primátor mesta Nitra
Číslo materiálu:	1478 /2018
Názov materiálu:	Návrh na udelenie Ceny mesta Nitra akad. mal. Mariánovi Žilíkovi in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry
Spracovateľ:	Renáta Niczová, riaditeľka Nitrianskej galérie Dagmar Bojdová, vedúca odboru kultúry
Napísal:	Dagmar Bojdová, vedúca odboru kultúry
Prizvať:	-
Dátum rokovania MZ:	3.7. 2018
Dátum vyhotovenia:	18.6.2018
Návrh na uznesenie:	Mestské zastupiteľstvo v Nitre p r e r o k o v a l o Návrh na udelenie Ceny mesta Nitra akad. mal. Mariánovi Žilíkovi in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry u d e ľ u j e Cenu mesta Nitra akad. mal. Mariánovi Žilíkovi in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry u k l a d á vedúcemu odboru kultúry zabezpečiť akt udelenia Ceny mesta Nitra na slávnostnom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Nitre
Podpis predkladateľa:	

**Návrh na udelenie Ceny mesta Nitry
Mariánovi Žilíkovi in memoriam
za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia
a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry**

Akademický maliar Marián Žilík pochádzal z Mojmíroviec, kde sa 13. júna 1948 narodil. Neskôr väčšinu osobného i pracovného života prežil v Nitre.

Na stredoškolské štúdiá odišiel do Bratislavy, kde študoval odbor fotografia na Škole umeleckého priemyslu. V štúdiu pokračoval v rokoch 1970-1976 na Vysoké škole výtvarného umenia v Bratislave, na oddelení maľby v ateliéri profesora Jána Želibského. Patril k jeho najnadanejším žiakom. Na konci štúdiá bol vyznamenaný prestížnou cenou Martina Benku (1976). Tvorbu mladého maliara ocenila aj výtvarná kritika a v monografii *Obraz človeka v slovenskom maliarstve po roku 1948* z pera Hany Vaškovičovej – Petrovej ho zaradila medzi najperspektívnejšie talenty figurálnej maľby (1989). Marián Žilík v ranej fáze svojej tvorby rozvíjal výtvarný názor svojho učiteľa Želibského, a ďalej ho posúval smerom k existenciálne ladenej Novej figurácii.

Venoval sa krajinomaľbe a figurálnym motívom, ktoré vypovedali o rôznych vrstvách ľudskej psychiky, správania, intímnych ale i spoločenských vzťahov.

K maľbe pristúpila neskôr tvorba v textilnej technike artprotis aktuálnej koncom 70. a v osemdesiatych rokoch 20. storočia. Súbežne s textilnou tvorbou a maľovaním venoval sa aj umeleckej fotografii. Fotografoval prírodné motívy s poetickým nábojom, ale fotografiu chápal tiež ako kritické médium výskumu krajiny, ktorá mení svoju tvár pod vplyvom často bezohľadného zásahu človeka. Predmetom Žilíkovko ekokritického pohľadu sa v ostatných rokoch stala krajina v bezprostrednom okolí Nitry.

Marián Žilík videl úlohu umenia v širšom kultúrno-spoločenkom i politickom a edukatívnom kontexte. Bol aktívnym organizátorom kultúry, spolu s výtvarníkom Jarom Koššom aj inými umelcami stál pri založení Umeleckej besedy Nitry (1989-90). Inicioval zrod *Združenia výtvarníkov nitrianskeho regiónu N'89*; vymyslel tento názov, nesúci nezmazateľnú symboliku. Marián Žilík sa v priebehu štvrtstoročia podieľal na väčšine spoločných podujatí a výstav tohto profesijného zoskupenia výtvarných umelcov nitrianskeho regiónu, bol dlhodobo jeho predsedom, staral sa o agendu Združenia doslova do poslednej chvíle svojho života.

Vždy mu záležalo na pozdvihnutí kultúrnej úrovne Nitry, na skutočnej, nie formálnej kultúre. Bol lokálpatriot, ale s veľkorysým nadhľadom kozmopolitu. Ctil si a vo svojich dielach akcentoval duchovné tradície Veľkej Moravy. Mal svoje vízie a vedel o nich presvedčiť aj tých, ktorí mohli rozhodovať o podobe mesta. V istom čase pôsobil aj komisii kultúry mestského zastupiteľstva, kde sa vyjadroval k otázkam kultúry mesta.

V deväťdesiatych rokoch 20. storočia už v podstate prestal maľovať a orientoval sa na sochársku a architektonickú tvorbu. Významnou mierou prispel k estetizácii nitrianskeho mestského prostredia, realizáciou viacerých diel exteriérovej monumentálnej tvorby.

Najvýznamnejším umeleckým vkladom – zhmotneným vzťahom k tradícii – sú jeho sochárske diela z roku 1996, ktoré dotvárajú architektúru nitrianskej pešej zóny: poklapy, fontána, studňa a Meč pred Ponitrianskym múzeom (replika historického meča z 9. storočia),

ktorý je v súčasnosti symbolom mieru. Za tieto diela mu bola udelená Cena Dušana Jurkoviča za detail (1996).

V roku 2000 vytvoril Stolec, žulový objekt – pamätník Milénia na Hradnom námestí s veršami Proglasu. V roku 2009 tento pamätník dotvoril vyhotovením bronzovej pamätnej tabule so slovenským prekladom básnika Viliama Turčányho. Je autorom mnohých ďalších monumentálnych realizácií v architektúre nielen v Nitre. V roku 2009 získal tiež prestížnu Cenu za architektúru CE ZA AR za Kríž - kamenný reliéf, inštalovaný v Pastoračnom centre UKF v Nitre na hlavnej stene.

Popri voľnej tvorbe pôsobil aj ako vysokoškolský pedagóg na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (1991 – 2010).

Od ukončenia VŠMU realizoval viacero individuálnych i kolektívnych výstav. Diela Mariána Žilíka sa nachádzajú v akvizičných fondoch galérií a múzeí a taktiež v súkromných zbierkach nielen na Slovensku, ale i v zahraničí.

V roku 2017 začal pripravovať výstavu pri príležitosti svojho životného jubilea s názvom VŠETKO JE INAK v Nitrianskej galérii. Žiaľ jej realizácie pod osobnou taktovkou sa už nedožil.

Zomrel nečakane, uprostred plných tvorivých síl v októbri 2017. Osobnosť a dielo Mariána Žilíka sa dnes natrvalo zapisuje do príbehu nitrianskej výtvarnej kultúry.

Dôvodová správa

Návrh na udelenie Ceny mesta Nitry akad. mal. Mariánovi Žilíkovi predkladá primátor mesta Nitry v súlade so Všeobecne záväzným nariadením č. 1/1998 o udeľovaní ocenení mesta Nitry v znení neskorších zmien a dodatkov.

Návrhom sa v zmysle čl. 5, ods.1 Všeobecne záväzného nariadenia č.1/1998 o udeľovaní ocenení mesta Nitry v znení neskorších zmien a dodatkov zaoberala na svojom rokovaní dňa 23.5.2018 komisia MZ v Nitre pre kultúru, cestovný ruch a zahraničné vzťahy. Uznesením č.16/2018 odporučila Mestskému zastupiteľstvu v Nitre udeliť Cenu mesta Nitry Mariánovi Žilíkovi in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry.

Mestská rada v Nitre predložený návrh prerokovala na svojom zasadnutí dňa 18.6.2018 a odporučila Mestskému zastupiteľstvu udeliť Cenu mesta Nitry akad. mal. Mariánovi Žilíkovi in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a rozvoj nitrianskej výtvarnej kultúry.